

A' ROMAI TSASZARI ÉS AP. KIRALYI FELSEG
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indúlt BÉTSBŐL Szeredán 13. Januáriusban 1790.

Fazakastól mind fenekig elegyes.

A' F. Tsászár nem leg-egészségesebb ... Noha Fe-
rentz fő Hertzeg és ennek hites társa *Ersébeth*
Hertz. Alizony a' múlt Vasárnap az Udvari Bálház-
ba nem tsak meg-jelenének, hanem tántzólának-is. —
Hogy a' Pruszszusnak háboruja van olly bizonyos,
mint 3-szor 3 — 9, a' többit ezután bővebben. F.
M. B. *Laudonnak* Tábori készülete jön fel Magyar-
országból, mely ezen hónapnak végén Bétsben lé-
szen. Ez nem annak a' jele, mintha ezen leg böl-
tsebb Vezér a' jövő elztendőben a' tsata piatzon
meg-jelenni nem kívánna; hanem némellyek itélete

szerint más-felől fogja a' *Márs* hadi-kotzkáját for-
gatni. — A' Békeféséghez igen kevés reménységek
vagyon az idén a' dolgokat előre izemléző Politi-
kuloknak, a' mint ezt az Austriában ki-adott ha-
di-adó, mely szerint minden kétferezefen fizeti azt,
a' mit tavaly fizetett, és még a' szolgálok-is fizet-
ni fognak, bizonyítja. Ezen hadi-adóról költ ren-
delélt következő Levelünkben látni. — Egy szó-
val a' Pruszuszusnak háboruja van; az Anglus pe-
dig ezen környülállások között vagyon: „

Londonból ezt írják: „ Most az elztendőnek ép-
pen abban a' szakaszában vagyunk, midőn a'
fegyverből minden hajókat le-szoktanak vetkeztet-
ni, Angliában pedig minden hajót fegyverbe most
öltöztetnek. A' ki-kötő rév-partakon éjjel nappal
sereglenek a' hajók és a' tengeri tsatához készü-
lők. Mit jelentsen ezen szörnyü készület? lehet ki-
nek kinek gondolni, de nem bizonyos; azonban
nem kis okának kelletik lenni; mert az a' takaras
Gazda, fő Minister *Pitt* ezt ok nélkül nem tselek-
lzi. Az Austria Belgiumi mozgás nagyobb érzé-
kenységet okozott itt mint a' Frantzia-orzági lár-
ma; melynek még bámúlásra méltó jó vége lészén.
Egész Angliába közönségessé tétetett, hogy egy Ha-
zafi-is idegen szolgálatot nem vállalhat, sőt ha ide-
gen szolgálatban vagyon-is vizsgál-hivatik. Angliá-
nak háboruja van — de pénze is elég van; adós —
de maga Országán kívül egy fél-pénzel sem; e' pe-
dig tsak olyan adótság, mint mikor az Atya a'
fianak, vagy a' fiu az Attyának adós. — Lengyel-
ország esküszik, hogy néki Mártiusnak végére 150-

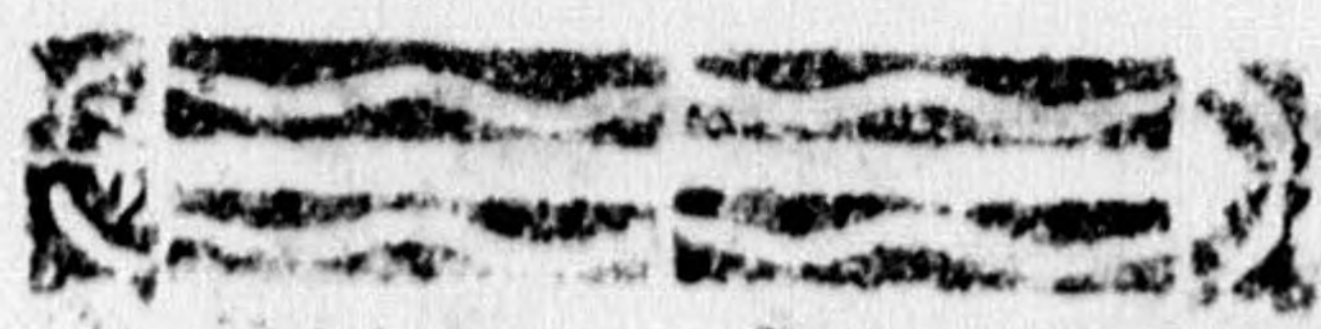

ezer katonáinak talpon kelletik állani. — Nézd a' következő Kurirban a' Konstantinápolyi Tudósítást a' *Szultán* rendelkezéséről. — Mit csinál Hollandia? Satjtat; de pénzt és hajót ad az Anglusnak. — Mit csinál Portugallia? Itt-is a' Frantzia-országi Pestistől tartanak; mivel a' Lisabonába származott Frantzia kereskedők, kik itt nagy számmal találhatnának, már Nemzeti köntösbe öltöztek, mely az Udvarnak szemébe tűnven rendelést tett, hogy a' Frantzia kereskedőkre figyelmezzenek. A' Frantzia környülállásokról itt az Ujság-Levelekben-is semmit írni nem szabad; és a' mellyek idegen Országból jönnek-is a' Harmintzadon mind meg-égettetnek. A' Királyné egy Levelet küldött maga minden Országabéli Püspökökhöz, hogy a' Népet Keresztényi és jobbágyi kötelefségekre intsék. Ezt a' bölts Királyné jól ítélte, hogy a' nép szive a' Papság' kezében; mert ez fel-bonthatja, ha akarja a' Királyi székeket is, de állandókká-is teheti azokat. Tehát méltán ezeket nevezhetjük a' békeségnek és edgyességnek első lántz-szemeinek. — Belgium tsak ugy van a' mint lehet, és a' mint nem-is gondoltuk. *Timokról* ezt írják Budára, és onnan az Ujság-Levelek az egész Világra: „ Dec. 30-dikán érkezék egy Tiszt, mint Kurir, *Gládovából* Belgrádba, ki Feldmarsal Gróf *Vallisnak* egy Török irással lévő Levelet hozta, melynek értelméről még semmi bizonyost nem tudunk. Ezen Kurirnak beszéde-szerint, mint egy 10-ezerből álló Török Sereg a' *Timoknál* lévő *Branavátz* Szabad-fergét meg-támodván, azok között egy néhány 100-at le-vágott és el-szélesztett, és *Timok-*

nál 2 Sorompos erőtséget azoktól el-vett és el-fog-lalt. Ezután az ellenség 3 Követet küldött *Gládovába*, kik *Obester Liptaynak* ezen kéréssel adta-nak-által egy Levelet, hogy azt leg-ottan B. *Lau-donhoz* küldeni el-ne múlassa. Ezt erőfiti egy *Mé-hádiából* jött Levél-is, melyben az iratik, hogy *O-bester Erte*, a' *Latterman* Sergétől, Belgrádba küldet-tett mint Kurir, hogy egy Török Levelet vinne oda. A' Törökök tsak más fél mért-földnyire állanak *Gládovától*; de már mnst az ott lévő kevés számú népnek legittség küldötett, mihelyt ezen Levél meg-érkezett.

Azokban a' 21 Ispotályokban, mellyeket a' *Szent János Szerzetebéli Könyörületos Papok* a' Né-met és Magyar tartományokban birnak, a' múlt esztendőben 11 ezer 209 betegeket minden vallás vagy személy vállagatás nélkül ki-tartattanak és orvaloltanak, kik közzül 9969-en ki-gyogyúltanak. 1240 en meg-hóltanak. Ezen betegeknek nagyobb része Hazabéliek, a' többiek vóltanak minden Stá-tusból egész Európából, 3-mon vóltanak *Asiából*, 1 Afrikából. Ezen Szerzetnek hasznáról és szüksé-ges vóltáról elég tanu-bizonyság ez. — Bétsben és egész Austriában Tavaszi napok vagynak; szár kö-zépig úszszuk a' sárt. *Tseh*-országban, Gallitsban, Bukovinában, Morvában mindenütt gyenge az idő; hanem bejebb Móldivában és Oláh országban rend-kivül sok hó esett, és már Dec. közöpe felé tsak nem szenvedhetetlen hideg uralkadik vala. — Bel-grádba, a' *Zemlinből* jött Levelek-szerint, 200 mi-nazók küldöttetnek, kik a' Vár-allyát egész siettség-gel

gel minázni mondotnak. Mi végre? senki sem tudja, még titok. A' minákból azt itélik, hogy a' Várat akarnák ez által el-hányatni. — A' Lembergöl Dec. 20-dikán költ Levelék-szerint a' Galitsban öszve-gyült 25 ezerből álló Ts. Királyi Sereget F. M. L. B. *Alvintzi* fogja vezérelni. A' Lembergiek tsudálkoznak ezen sok számból álló fegyveres népnek ide gyűlésén, és az okát találgatják, de nem tudják. A' Regementek, mellyekből ezen Sereg fog állani, a' *Lembergi* Levelék-szerint ezek: Fő H. *Ferdinánd*, *Gyulay*, *Eszterházi Antal*, *Devins*, *Karajtzai*, *Haddik*. A' Tsászár Könnyü lovalsai és *Valdek*. Ezen Sergek számos ágyukat visznek magokkal, és *Czamoszban*; *Sianislovban*, *Brodiban* és *Tarnopolban* nagy Magazinumokat állittanak. — Dec. 18-dikán azt írják Temesvárról, hogy Bánáti Sereg, kinek Fő-Vezére G. *Vartensleben*, így fekszik téli szásban: „Generál G. *Vartensleben* Ur a' fő hadi-szállásnak nagyobb részével *Lugoson* marad. A' Táborigi Posta-hivatal a' *Comissáriátussal* *Temesvárt*. Ezen Várban vagyon Brigad. Gen. Májor *Ventháim*, *Alvintzinek* és *Devinsnek* 2 fertály Bataliomjával. A' *Ferentz* fő Hertzeg Regementje *Oroszházán*, *Anspakh* vasas *Szentmiklósban*; *Naszszau* *Varashelyt*; *Vürttemberg* *Dragonios* *Gyarmatban*; a' *Vurmzer* Húszárji *Oppovában*; *Harrák* *Hatzfelden*; Az Erdödi Húszárnak 6 Sqvadroma *Vellentzben*, 2 *Szuppáneken*, 2 *Gládovában*, *Serviában*; *Lattermannah* 1 Batal. *Kládovában*, 1 Bat. *Boktsányban* a' Bánátban. A' *Bojér* Szabad-serge *Csernestben* Oláh-országban; *Durláknak* 1 Batal. az

Allion hegyén, 1 *Fadtsétben*; Az *Illyriai Oláh* se-
regnek 1 *Bat. Szuppáneknél*, 1 *Méhádiánál*; *Devins-*
nek 2 *Bat. Orovitzában*; A' *Bronovetz Szabad-ser-*
ge-is Szuppánekbén és Méhádiában; *Rájszki Daravá-*
ban nem messze *Karánsebeshez*; *Tertzi Lugosban*;
Károly Versetzben; *Ferdinánd Toskóna Aradon*;
Langlois Lippában; *Stáin Ujj-Aradban*; *Eszterházy*
Miklós Ó-Aradban; a' *Tábori szekerefek Lugosban*.
— A' tavallyi háboru alkalmatosságával a' Tö-
rök Tartományokból, 30-ezer Lélek takaradott a'
Hertzeg Potemkin jofzágába *Smilába* Lengyel-orfzág-
ban; kik itt meg-telepedni akartak. — Az *Ujj-Or-*
sovánál vólt Török hajók közzül 3 a' Dunán le-
evedzett *Vidin-felé* azon kívül, hogy a' mié-
inknek leg-nagyobb tüzelések-is azokat meg-gátol-
hatták vólna. Kéttseg kívül segittség' kérni men-
tek, minthogy a' *Porta* már rendelést tett *Gládo-*
vának vissza-vételére; mellyet ha vissza-vehetné-
nek, *Orsovának* nagy segittségére lehetne.

Erdély Dec. 22-dikén: „Semmi Ujsággal nem
szólgálhatak egyébbel az *Urnak*, hanem azzal,
hogy a' *Márkális* szék ebben a' *Vármegyében* meg-
esett *Désen* ezen hónapnak 21-dikén, és igen szépen
ment véghez. Az ő *Felsége* kívánságát örömeft tel-
lyesítette a' *Nemesség*. Ennek felette. — *Naszodon*
már 5 esztendőtől fogva szüntelen terhes és bete-
ges vala egy *Aszfzony*, de azon idő alatt a' szü-
léft még-is haszontalanúl várják vala, noha nagyon
vafstag vala. Az el-múlt hónapban darabonként
szülé-el gyermekét, a' mellyet 5 esztendőtől fog-
va a' *Méhében* hordozott, és az *Aszfzony* máig-is
élet

életben vagyon. — „ A' Nagy Szamos a' jeget már egészen el-vitte, de most megint fogy és kemény hidegek járnak. A' Buza Besztertzén és a' Nagy Szamos mellett, a' szép 4 és 5 márvás vékája. A' Török-búzának 14 garas; a' Zabnak 20 kr. a' Bornak vedre 4 márvás. — „ M. Jábrotzki Jánosné Afzszonyt Septembernek 2-dikára virradolag itten meg-ölte az Oláh Bérefse, egy Szabó Mária nevü Kolosvári főző Afzszonyával meg-edgyezve, a' pénzéért; de nem kaphatták-meg a' pénzt a' ládában, és mingyárt a' Vármegye szemes Tiszt Urai által *Standrecht* tartatván ezen Gonosztévőkre, mind a' kettőt helybe fel-akasztották; Illyen rossz gyümöltset terem itt sok fa!

Városdról Dec. 30-dikán. „ Zagráb Vármegyének V. Szolgabirája *Marjosevits* Ur a' Kulpa vizébe hólt. Erre vala bízva a' tüzi-fának Károlyvárra való költöztetése, és midőn maga is evezni kívánna, a' vizbe esett. — Pétsről is Dec. 26-dikán ezt írják: „ A' halandóság sokkal nagyobb erőt vett most rajtunk, mint máskor. A' napokban meg-halozék a' mi kedves Vármegye Notáriusunk *Petrotzky* Ur, életének leg-virágzóbb idejében. Azután meg-hala, és halva hozaték a' maga jofzágába a' mi öreg Vitze Ispányunk *Huitsy* Ur, ma pedig meg-hala ama nevezetes Poéta Káptalanbéli Pap *Agits* Ur. Nálunk tsak így van az állapot; egy nap-is úgy az égről le-nem megy, hogy 6 — 7 — 8 nevezetes halatjaink ne vólnának.

A' napokban egynéhányszor hofszos tanátskozásban vala H. *Kaunitz Laudonnal*. Nevezetesen

a' múlt héten Szeredán 6 óráig mondotnak edgyütt tanátskoztaknak lenni. — A' Berlini Udvar, a' Varsóból 16. Dec. költ Levelek -szerint köti a frigyét a' Portával frigyes Lengyel-orzággal, és minden erejéből segítségét ígér ezeknek. — *Jassiból* azt írják Dec. 22-dikén: „Hogy a' Muszkák *Ukrániábn*n vagynak, abban senki tovább nem kételkedhetik. Valójában, szól az író, attól félhetünk, hogy ha a' Törökökkel békeségünk találna is lenni, más felől égi-háborunk esik. — A' Divány Belgrádnak el-vesztését a' *Londani* és *Berlini* Udvaroknak leg-ottan tudtokra adta, és a' békeség' közben járására kérte ezeket; mely olly hirtelen meg nem eshetik; mivel nagy gátok vagynak az útban. — Bétsbe naponként érkeznek a' környékből hozott Rékluták. 27-dik Decemb. írják *Párisból*, hogy a' Szt. *Domiqueból* jött Levelek nem igen kedvesek. A' Frantzia *Colonusok*-is zenebonáskodnak; 12 kerületek már fegyvert fogtanak, és 4000 fekete Szeretsen legény áll edgyütt táborban, és már annyira ment a' dolog, hogy innen a' Frantzia Tisztviselők mind meg-szöktenek. — *Lilló* és *Liefkenshoek* Várait, edgyiket Dec. 25 — a' másikat 27-dikén meg-vették a' zenebonások. — *Vesztfaliából*, azt írják *Lütikhből*, megint Pruszszus katonákat várunk, és ezen Hertzegséget fogják meg-szállani — pedig ezek tsendességben vagynak — éless a' Politika!! — Most tsak álmodozunk; de minden órán Ujságot fogunk írni.